

TÜRK DÜNYASI ŞARTI

Giriş

Türk Devletleri arasında işbirliğinin ortak tarihi bağlar, dil ve kültürel uyum temelinde daha da geliştirilmesinin önemini vurgulayarak,

Dilde, fikirde ve işte birlik fikrini teşvik ederek Türk Devletleri arasındaki işbirliğini daha da güçlendirmeyi arzulayarak,

Türk Devletlerinin Orta Asya, Kafkasya, Anadolu, Avrupa, Karadeniz, Balkanlar ve Akdeniz'i kapsayan geniş bir coğrafyada sadece şanlı bir geçmişle değil, aynı zamanda ortak bir bugün ve gelecek vizyonuyla da birleştiğini göz önünde bulundurarak,

Kadim Türk Devletlerinden günümüze kadar uzanan büyük Türk Devletlerinin tarihi rolünü, Üçüncü Binyıl'da Türk bütünleşmesinin daha da ilerletilmesinde ana temel olarak kabul ederek,

İpek Yolu'nun *yanı sıra*, eşsiz Türk kimliğinin yaratılmasına ve ilerlemesine büyük katkıda bulunarak bize ilham veren ve bilim, felsefe, teoloji, edebiyat ve sanatın gelişimi de dâhil olmak üzere tüm insanlık üzerinde büyük bir etkiye sahip olan İslamiyet öncesi Türk Dönemi ve Türk-İslam Altın Çağı'nın temsilcileri olan büyük şahsiyetlerimizin hayatına, eserlerine ve mirasına övgüde bulunarak,

Her medeniyetin ortak dil, ortak yazı ve ortak dini veya ideolojik değerler gibi ana sütunlar üzerinde durduğunu kabul ederek,

Türk Devletleri Teşkilatı Üye Devletlerinin ve Gözlemcilerinin liderleri arasındaki samimi kardeşlik ilişkilerinin, düzenli toplantıların ve aktif diyalogun çok taraflı işbirliğinin geliştirilmesinde büyük bir itici güç olduğunu kaydederek,

Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi'nin kurulmasına ilişkin Nahçıvan Anlaşması, "Türk Dünyası 2040 Vizyonu", Astana Senedi ve Türk Devletleri Teşkilatı bünyesinde kabul edilen diğer karar ve belgeler temelinde Türk işbirliği alanlarının daha da genişlemesini göz önünde bulundurarak,

Birleşmiş Milletler Şartı'na ve başta egemen eşitlik, toprak bütünlüğü, sınırların dokunulmazlığı ve Devletlerin iç işlerine karışmama ilkeleri olmak

üzere, uluslararası hukukun evrensel olarak tanınan ilkelerine bağlılıklarını ifade ederek,

Türk Devletleri Teşkilatı Devlet Başkanları olarak bizler, aşağıdaki hususlarda bu Şartı kabul etmiş bulunmaktayız:

I. AMAÇLAR VE İLKELER

Şart'ın Amaçları

Bu Şart'ın amaçları, kardeş Türk Devletleri arasında Türk kimliğine dayalı çok yönlü işbirliğini daha da geliştirmek, ortak tarih, kültür ve gelenekleri tanıtmak ve dilsel bağları güçlendirmektir.

Bu Şart, uluslararası hukuk kapsamında uluslararası bir antlaşma değildir.

Temel İlkeler

Aşağıdakiler, bu Şart'ın uygulanmasına yönelik temel ilkeler olarak kabul edilmektedir:

- Kardeşlik bağlarının önceliği;
- Dayanışma ruhunun değişmezliği;
- Ortak Türk alanı;
- Türk mirasının müşterekliği;
- Çok kültürlülük ve dinlere saygı;
- Uluslararası toplumla etkileşim.

Kardeşlik Bağlarının Önceliği

Türk Devletlerinin halkları, ortak tarihleri, kültürleri, gelenekleri, dilleri, dinleri ve değerlerinden kaynaklanan kardeşlik bağlarıyla birlik olmuşlardır. Bu kardeşlik bağları, Türk Devletleri arasındaki ilişkilerin temelini oluşturmaktadır.

Türk Devletleri, ulusal mevzuatlarına uygun olarak, uygulamaya yönelik işbirliğinde kardeşlik ruhunu daha da geliştirmek için gerekli destekleyici tedbirleri alacaklardır.

Türk Devletleri arasında her alandaki işbirliği, kardeşlik ruhu temelinde, ulusal egemenliğe ve uluslararası yükümlülüklere tam saygı gösterilerek gelişmeye ve ilerlemeye devam edecektir.

Türk Devletleri, halkları arasında kardeşlik bağlarının gelişmesine ve yaygınlaşmasına katkıda bulunan kamu kurumları, uluslararası kuruluşlar, dernekler, akademi, özel sektör, medya çevreleri, düşünce kuruluşları ve kanaat önderlerinin faaliyetlerini teşvik edecektir.

Dayanışma Ruhunun Değişmezliği

Tüm Türk Devletleri, sevinçli ve kederli zamanlarda birlik ve beraberlik ruhu içinde bir arada olduklarını kabul ederler.

Türk halkları, birlik, dayanışma ve onurlarını zedelemeyi amaçlayan her türlü eylemi ve tehlikeyi önlemek için birlikte çaba göstereceklerdir.

Ortak Türk Alanı

Türk Devletleri arasındaki işbirliği “Ortak Türk Alanı” ilkesi temelinde gelişecek ve ilerleyecektir.

Ortak Türk Alanı, fikirbirliğini, ticari ve ekonomik bağlardaki işbirliğini daha da geliştirecek, yatırım akışını teşvik edecek, Türk Devletleri arasındaki ulaşım bağlantılarını güçlendirecek, vatandaşların hareketini kolaylaştıracak ve ortak medya kuruluşları aracılığıyla tek bir bilgi alanı oluşturma hedefine katkıda bulunacaktır.

Türk Devletleri, Ortak Türk Alanı'nın daha da geliştirilmesi için gerekli ilave tedbirleri alacaktır.

Türk Mirasının Müşterekliği

Türk medeniyeti, küresel medeniyetin ayrılmaz bir parçasıdır. Bilim, kültür ve mimarinin gelişimine katkıları da dahil olmak üzere, Türk halklarının somut ve soyut mirası Ortak Türk Mirası olarak kabul edilmektedir.

Bu eşsiz mirasın korunması, incelenmesi ve gelecek nesillere aktarılması Türk Devletleri için bir öncelik olmaya devam edecektir.

Türk Devletleri, ortak Türk mirasının araştırılması, tanıtılması, yaygınlaştırılması ve korunması için kapsamlı ve eşit koşullar yaratacaktır.

Bu amaçla, Türk Devletleri, Türk medeniyetinin tarihi, manevi ve kültürel mirasını tanıtmayı amaçlayan turistik ve kültürel programlar geliştirecektir.

Çok Kültürlülük ve Dinlere Saygı

Türk medeniyeti uzun yıllar boyunca diğer medeniyetler arasında bir köprü görevi görmüş, milletler ve toplumlar arasında uyumu sağlamış, dinlere ve mezheplere saygı göstermiştir.

Çeşitlilik ve uyuma dayalı bir arada yaşama, Türk halkının her zaman temel bir avantajı olarak değerlendirilmiştir.

Ortak Türk kimliğinin güçlendirilmesi, farklı etnik ve dini grupların temsilcilerinin barış içinde bir arada yaşamasına ve uyum içinde gelişmesine olanak tanıyarak çok kültürlülüğü ve hoşgörüyü teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Uluslararası Toplumla Etkileşim

Türk Devletleri, modern bilim, teknoloji, inovasyon, sanayi ve teknik bilgi dahil olmak üzere küreselleşmenin en iyi kazanımlarından yararlanacak ve bunları sosyal yaşamın ve faaliyetlerin tüm yönleriyle bütünleştirecektir.

Türk Devletleri, başta uluslararası kuruluşlar ve üçüncü ülkeler olmak üzere uluslararası toplumla düzenli diyalog ve yakın işbirliği temelinde, küresel ve bölgesel olarak bağlantılılığın ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasına önemli somut katkılarda bulunacaktır.

II. TÜRİK EŐSİZLİĐİ

Bilim ve Ahlaki Değerler

Bilim ve ahlaki değerler, Türk medeniyetinin ilerlemesinde uzun zamandır mihenk taŐı niteliği taŐımaktadır.

Türk Devletleri, bilimin geliştirilmesi ve genç neslin eğitiminde güçlü ahlaki değerleri benimserken ‘‘Bilgiden baŐka kurtuluŐ yoktur’’ inancını üstün tutmakta ve teşvik etmektedir.

İlk Rönesans’ın baŐlangıcında ‘‘DoĐu UyanıŐı’’ olarak bilinen Türk halklarının önemli rolünü kabul ederek, modern bilimin, özellikle de müspet ilimlerin ilerlemesini güçlü bir Őekilde destekleyeceklerdir.

Ortak Türk Alfabeti ve Dili

Türk Devletleri, ortak bir alfabenin karŐıllıklı anlayıŐ ve insanları yakınlılaŐtırma konusunda etkili bir araç olduğunu kabul etmektedir. Tarihsel olarak Türk halkları, Orhun-Yenisey yazıtları ve diğerlerinde tasrih edildiği üzere ortak bir alfabe kullanmıŐlardır.

Ortak alfabenin, Türk Devletlerinin ve Türk halklarının ulusal dil özellikleriyle uyum içinde geliştirilmesi teşvik edilmektedir.

Türk lkeleri, Türk Akademisi bünyesinde faaliyet gösteren Ortak Alfabe Komisyonu’nun faaliyetlerini destekleyecektir.

Türk halkları, Türk Devletlerinin ortak bir dili tarihsel olarak kullandıklarını ve bu ortak dilde araŐtırma, bilimsel ve benzeri faaliyetleri destekleyeceklerini bilmektedir.

III. KURUMSAL YAPILAR

Türk İŞbirliği TeŐkilatları

Tüm Türk İŞbirliği TeŐkilatları, bu Şart’ta tanımlanan hedef ve görevlerin gerçekleŐtirilmesine aktif olarak dahil olacak ve faaliyetlerinin eŐgüdümünü Koordinasyon Komitesi aracılığıyla sağlayacaklardır.